

Світлана Куранова

ДИСКУРСИВНО-ПРАГМАТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ІНТЕРВ'Ю ПУБЛІЧНОЇ МОВНОЇ ОСОБИСТОСТІ (на матеріалі англійської та української мов)

Розглянуто особливості інтерв'ю у дискурсивно-прагматичному аспекті, проведено кількісний та якісний аналіз застосування певних типів дискурсивних одиниць при формуванні текстів такого жанру. Визначено спільні та відмінні риси мовної особистості в американському та українському публічних дискурсах.

Ключові слова: дискурс, дискурс-аналіз, мовленнєвий акт, мовленнєвий хід, мовленнєва подія, мовна особистість, публічне інтерв'ю.

Дослідження прагматики дискурсу відкрили нову сторінку реального багатоаспектного вивчення мовленнєвої діяльності. Діяльнісний підхід до вивчення відношень між знаком та інтерпретатором дає змогу врахувати різні способи ставлення адресанта та адресата до знаків, що їх вони використовують у спілкуванні. Знаки виконують не лише символічну або репрезентативну функцію, за допомогою якої передають інформацію про зовнішній світ: вони виконують також симптоматичну функцію, через яку адресант виражає свої почуття (прихильність, обурення тощо). Сигнальна функція знаків допомагає спонукати адресатів до певних дій, передавати почуття, позитивну або негативну оцінку тощо. Прагматика вивчає посередницьку функцію знаків, їх реалізацію в реальних ситуаціях спілкування у соціумі. Прагмалінгвістика досліджує діяльнісний аспект спілкування (як усного, так і письмового) на основі спеціальної системи правил, постулатів, стратегій. Здійснюючи певні мовленнєві акти, адресант може впливати на адресата: переконати, заспокоїти, налякати тощо. Предметом теоретичного розгляду та дотеоретичного, інтуїтивного сприйняття є не лише мова або текст сам по собі, а й контекст (вербальний, історичний, соціальний, культурний та інші контексти), з огляду на це, прагмалінгвістичний аналіз тексту передбачає вивчення різноманітних смислових доповнень (наприклад, смисл, який вкладає у повідомлення адресант, або смислові доповнення адресата, або залежність змісту висловлень від ситуації їх вживання), тобто розпремечення тексту, його переведення у дискурс.

У прагматичній теорії мови мовні об'єкти співвідносять з соціальними діями, а концептуальна її структура створена передусім теорією мовленнєвих актів [4; 5; 6; 7; 9], “логікою мовленнєвого спілкування” Г. Грайса [1], “риторичною прагматикою” Дж. Ліча [9]. Названі напрямки стали вагомим внеском у становлення дискурс-аналізу та подальші дискурсивно-прагматичні наукові розвідки.

Наукова новизна пропонованої статті полягає у зіставному аналізі дискурсивно-прагматичних особливостей інтерв'ю публічних особистостей українською та англійською мовами.

Метою статті є контрастивно-типологічний опис дискурсивно-прагматичних характеристик текстів таких інтерв'ю. Мета статті зумовила її завдання: провести кількісний та якісний аналіз застосування певних типів дискурсивних одиниць при формуванні текстів англійського та українського інтерв'ю. Результатом вирішення цих завдань є визначення спільних та відмінних рис мовної особистості в американському та українському публічних дискурсах.

На процес створення дискурсу впливають чинники лінгвістичного та екстатлінгвістичного характеру, які утворюють комбінації під час взаємодії, у т. ч. компонентів самого дискурсу, пов'язаних із партнерами по комунікації (їхніми комунікативними ролями та інтересами, особистісними характеристиками, міжособистісними взаєминами, загальним досвідом та інформованістю), з темою і предметом спілкування, мовленнєвою ситуацією (офіційними обставинами, особливостями комунікативного контакту, перешкодами в процесі комунікації). Т. ван Дейк зазначає, що кожен рівень опису дискурсу має власні, усталені поняття [8, с. 1–3]. Зокрема, прагматичний аспект дискурсивних досліджень передбачає застосування таких одиниць мовленнєвої діяльності, як мовленнєвий акт, мовленнєвий хід, мовленнєвий крок, мовленнєва взаємодія, мовленнєва подія [2, с. 61–62].

Мовленнєвому акту (МА) в мовленні відповідає предикативна одиниця (англ. clause) або речення (англ. sentence). Терміном “предикативна одиниця” в лінгвістиці сукупно позначають мовленнєві одиниці, які традиційно називають сурядними та підрядними реченнями, а також головними реченнями в межах складнопідрядного. Здебільшого МА відповідає мінімальна самостійна одиниця мовлення – просте речення, яке традиційно виокремлюють у теорії МА як його мовленнєвий відповідник.

Мовленнєвий хід (МХ; англ. move) відрізняється від МА своєю функцією щодо початку, продовження та розвитку дискурсу загалом. У зв'язку з цим розрізняють МХ, що ініціюють, продовжують, підтримують, обрамлюють, закривають, відповідають на МА або фіксують його, а також метакомунікативний та інший ходи. МХ у мовленні здебільшого відповідає завершена послідовність речень, у письмовому тексті – абзац, а в системі передачі усного мовлення – репліка.

Мовленнєвий, або репліковий, крок (МК) – послідовність МХ. МК – це все, що сказане між змінами комунікативних ролей.

Мовленнєва взаємодія або обмін (МВ; МО, англ. exchange) полягає у стереотипному обміні МХ. За структурою обміни поділяють на елементарні, або прості (двокомпонентні, двокрокові обміни типу запитання – відповідь, прохання – обіцянка, привітання – привітання тощо), та комплексні, або складні (типові структури, що об'єднують три, чотири і більше реплік, наприклад, запитання – відповідь – підтвердження або запитання – повторне питання – уточнення – відповідь).

Мовленнєва подія (МП; англ. event) є наймасштабнішою одиницею мовленнєвої діяльності. Здебільшого МП легко ідентифікувати. Інколи в дискурс-аналізі її називають “інтерація”. Прикладами МП можуть бути засідання парламенту, ділова нарада, бесіда, інтерв'ю, урок у школі, лекція тощо.

Виокремлення в потоці мовленнєвої діяльності комунікантів МА, МХ, МК, МВ, МП дає змогу визначити поняття “прийом”, “тактика”, “стратегія мовленнєвої діяльності”. Певний прийом мовленнєвої діяльності – семантичний або прагматичний – реалізується комунікантами в межах простого/складного МА, тактика – в межах МХ та МК, а стратегія – в межах МВ та/або МП [2, с. 62]. МА, МХ, МК, МВ, МП як одиниці дискурсу є когнітивно обумовленими, що, на думку російського лінгвіста М. Макарова, підтверджено даними досліджень пам'яті [3, с. 189-190]. Зокрема, в робочій пам'яті можуть зберігатися елементи форми та смисл, що відповідають трьом-чотирьом реплікам середньої довжини, себто одному простому чи складному обміну. Потенційна ж частина робочої пам'яті може реконструювати та активізувати дві-три декларативні моделі предметно-референтних ситуацій та підтримувати в активному стані модель процедури сценарію взаємодії, а також обробляти їх на різних рівнях як готові “блоки”.

У межах кожного з МО чергування МК характеризують як зміну комунікативних ролей, або “взяття реплікового кроку” [3, с. 190–192]. Сусідні репліки, або МК, що співвідносяться в масштабі реального часу, йдуть одна за одною після перебивання, “плавно” або після паузи [3, с. 190]. Спосіб, у який здійснюється зміна комунікативних ролей, є основним чинником динамічної організації дискурсу в цілому та одним з центральних критеріїв у створенні типології дискурсу. Зміна комунікативних ролей визначається психологічними та соціально-психологічними факторами, її характер дозволяє відрізнити, наприклад, дружню бесіду від уроку в школі тощо. Нормальний перебіг спілкування передбачає, що після тривалого МК слідує репліка іншого мовця. “Нерівномірність” МК може бути регламентованою (наприклад, у формальних групах, зокрема, під час лекції в університеті, прес-конференції тощо) або нерегламентованою (наприклад, у неформальних групах з асиметрією у відношеннях).

Застосування у зіставному дискурс-аналітичному дослідженні одиниць мовленнєвої діяльності дає змогу розглянути особливості відображення людиною навколишнього світу, соціального буття, проаналізувати реальні вияви взаємодії когнітивно-номінативної та комунікативної функцій мови у конкретних соціокультурних ситуаціях. Результати таких досліджень можуть широко застосовуватися, зокрема, у лінгвістиці тексту, психолінгвістиці, комунікативній лінгвістиці.

Матеріалом для статті стали інтерв'ю публічних особистостей: американського лінгвіста, політолога Ноєма Хомського

(Chomsky in Gaza: academic boycott “will strengthen support for Israel”. Noam Chomsky interviewed by Rami Almeghari. – Electronic Intifada, October 20, 2012, <http://chomsky.info/interview/20121020.htm><http://chomsky.info/interview/20121020.htm><http://chomsky.info/interview/20121020.htm>).

та української письменниці, есеїста, літературного критика Оксани Забужко (Хвіст наслідків Голодомору тягтиметься ще не одне покоління – Оксана Забужко. – Радіо Свобода, 24.11.2012, Дмитро Шурхало, <http://www.radiosvoboda.org/articleprintview/24779848.html><http://www.radiosvoboda.org/articleprintview/24779848.html><http://www.radiosvoboda.org/articleprintview/24779848.html>).

Кожне з інтерв'ю є окремою мовленнєвою подією (МП), дискурси цих особистостей до певної міри є взірцевими у відповідних спільнотах, теми, що обговорюються в МП, є актуальними для американського та українського суспільств відповідно.

Комунікативна структура інтерв'ю Н. Хомського складається з чотирьох МО та може бути зображена у вигляді такої схеми:

МО 1:

R. A.: МК 1.1 (запитання) – N. Ch.: МК 1.2 (відповідь) = 2 МК;

МО 2:

R. A.: МК 2.1 (запитання) – N. Ch.: МК 2.2 (міркування-аргументація) – R. A.: МК 2.3 (запитання-уточнення) – N. Ch.: МК 2.4 (міркування-аргументація) = 4 МК;

МО 3:

R. A.: МК 3.1 (запитання) – N. Ch.: МК 3.2 (міркування-аргументація) = 2 МК;

МО 4:

R. A.: МК 4.1 (запитання) – N. Ch.: МК 4.2 (міркування-аргументація) – R. A.: МК 4.3 (етикетив) = 3 МК.

Власне складним у цьому інтерв'ю є МО 2, у якому простежується чергування запитань журналіста та відповідей Н. Хомського. МО 2 ускладнений запитанням-уточненням (R. A.: МК 2.3), після якого йде МК 2.4 (міркування-аргументація):

R. A.: МК 2.3: *Do you agree or not agree, do you agree partially...?*

N. Ch.: МК 2.4: *You can't agree or disagree, it's meaningless. In the case of any tactic, you ask yourself, what are its consequences, ultimately for the victims, and indirectly for the audience you are trying to reach. So you ask, do the people I am trying to reach see this is a step towards undercutting US policy and freeing the Palestinians or they see this tactic as a reason to strengthen their support for US policy and attacking the Palestinians. <...>*

МО 4 ускладнений лише останнім МК, який є фатичним (завершує комунікацію) та етикетним (R.A.: МК 4.3: Thank you very much).

Отже, інтерв'ю Н. Хомського характеризується “плавною” зміною комунікативних ролей (запитання – відповідь). Усі відповіді Н. Хомського, окрім МК 1.2, є міркуванням-аргументацією (МК 2.2, МК 2.4, МК 3.2, МК 4.2).

Комунікативна структура інтерв'ю О. Забужко складається з чотирьох МО, кожен з яких є комплексним, або складним, оскільки в більшості МО об'єднуються більше трьох МК (запитання журналіста та відповіді на них). Наприклад:

МО 1:

– D. Sh.: (МК 1.1) *Чинна українська влада дещо відкоригувала свою політику щодо Голодомору. Чим би Ви це пояснили?*

– O. Z.: (МК 1.2) *Що Ви маєте на увазі? Я взагалі не бачу в чинній українській владі будь-якої притомної політики до будь-чого неістинного.*

– D. Sh.: (МК 1.3) *Зокрема, коли Янукович прийшов до влади, то був дуже показовий епізод: із офіційного інтернет-сайту Президента України спочатку зник банер про Голодомор, а потім – знову там з'явився.*

– O. Z.: (МК 1.4) *Вони схаменулися. Те, що їм здавалося ніби неістинним і те, в чому можна піти на поступки Кремлю, насправді виявилось значно серйознішим, ніж вони собі уявляли. І що, якщо вони хочуть удавати з себе хоч скільки-небудь репрезентативну владу, то вони не можуть позбутися цієї теми.*

ОБГОВОРЮВАТИ РІВЕНЬ КОМПЕТЕНЦІЇ ЦЬЄЇ ВЛАДИ – ПРОСТО ГАЯТИ ЕФІРНИЙ ЧАС. ЗРОЗУМІЛО, ЩО ЦЕ – ЛЮДИ ДУЖЕ НИЗЬКОГО РІВНЯ ОСВІТИ І КУЛЬТУРИ. ЦЕ, ЗРЕШТОЮ, СТОСУЄТЬСЯ ВСЬОГО УКРАЇНСЬКОГО ПРАВЛЯЧОГО КЛАСУ. І ЯКЩО ТАМ Є ЯКІСЬ ПООДИНОКІ ВИНЯТКИ, ТО ВОНИ АЖ НІЯК НЕ МІНЯЮТЬ ЗАГАЛЬНОЇ КАРТИНИ І ПОГОДИ НЕ РОБЛЯТЬ. АЛЕ В ПРИНЦИПІ, МОЖНА І ТРЕБА ГОВОРИТИ ПРО ЦІЛИЙ ЦЕЙ КЛАС, ЯКИМ МИ НЕ ВТОМЛЯЄМОСЯ ОБУРЮВАТИСЯ, ЯК ПРО ПРОДУКТ ТОГО САМОГО ГОЛОДОМОРУ. ТОМУ ЩО ЦЕ ЯКРАЗ І Є ТА, З ДОЗВОЛУ СКАЗАТИ, “ПОЛІТИЧНА ЕЛІТА”, ЯКА ТІЛЬКИ І МОГЛА БУТИ ПОРОДЖЕНА КОЛОНІАЛЬНОЮ НАЦІЄЮ, ЯКА ВПРОДОВЖ ТРЬОХ ПОКОЛІНЬ У ХХ СТОЛІТТІ БУЛА КИНУТА У НАЙЧОРНІШЕ РАБСТВО, ПОЧИНАЮЧИ ВІД 1933 РОКУ. БЕРЕМО ЦЮ ДАТУ ДОСИТЬ УМОВНО, БО КОЛЕКТИВІЗАЦІЯ ПОЧАЛАСЯ РАНІШЕ. ЛІКВІДАЦІЯ КЛАСУ ВІЛЬНИХ ВИРОБНИКІВ І ЗНИЩЕННЯ ПОВАГИ В САМОМУ МЕНТАЛІТЕТІ НАЦІЇ ДО ВЛАСНОСТІ, І ЗНИЩЕННЯ ЗВИЧКИ І КУЛЬТУРИ ДО САМООРГАНІЗАЦІЇ – ЦІ НАВИКИ, ЯКІ Є НЕОБХІДНИМИ ДЛЯ ПОВНОЦІННОГО ФУНКЦІОНУВАННЯ ЗРІЛОЇ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ НАЦІЇ, БУЛИ ЛІКВІДОВАНІ. І ВСЯ НАША “ПОЛІТИЧНА ЕЛІТА” – ЦЕ Є ДІТИ І ВНУКИ ЦИХ САМИХ НЕЩАСНИХ КОЛГОСПНИХ РАБІВ – ВСІ ЦІ СИМОНЕНКИ, ЛАЗАРЕНКИ, ЛИТВИНИ... І САМЕ ТОМУ ВОНИ УКРАЇНУ СПРИЙМАЮТЬ, ЯК ТАКИЙ ВЕЛИЧЕЗНИЙ БЕЗРОЗМІРНИЙ КОЛГОСП, ІЗ ЯКОГО ТРЕБА ТЯГТИ В'ЯЗАНКУ СІНА ДО СЕБЕ В ДІМ. ТЕ, ЩО В'ЯЗАНКА СІНА СЬОГОДНІ ВИМІРЮЄТЬСЯ ЯКИМИСЬ БАГАТОЗНАЧНИМИ ЦИФРАМИ, РАХУНКАМИ НА ОФШОРАХ – ВОНА ВІД ТОГО НЕ ПЕРЕСТАЄ БУТИ В'ЯЗАНКОЮ СІНА ПСИХОЛОГІЧНО. ТОБТО ВОНА КІЛЬКІСНО ЗМІНИЛА СВОЮ МАТЕРІАЛЬНУ ВАГУ, АЛЕ ЦЕ ТОЙ САМИЙ ІНСТІНКТ ГОЛОДУ, ІНСТІНКТ ТІЄЇ САМОЇ НАВИСАЮЧОЇ НАД ЇХНІМИ ПРЕДКАМИ, ВСЬОГО-НА-ВСЬОГО ДВА ПОКОЛІННЯ ТОМУ, ВИДИМОЇ НАЙСТРАШНІШОЇ, ЯКУ МОЖНА СОБІ ЛИШЕ УЯВИТИ, СМЕРТІ. І ЦЕ – ЛЮДИ, ЯКІ НА ЦЬОМУ САМОМУ ІНСТІНКТІ Й ВИСКОЧИЛИ – І ЯВЛЯЮТЬ СОБОЮ ЦЕЙ САМИЙ ОГИДНИЙ ФЕНОМЕН ВІЧНОЇ НЕНАЖЕРАЙЛІВКИ, ЯКИЙ МИ СПОСТЕРІГАЄМО.

Схема комунікативної структури інтерв'ю О. Забужко має такий вигляд:

МО 1:

D. Sh.: МК 1.1 (запитання) – О. З.: МК 1.2 (перепитування) – D. Sh.: МК 1.3 (уточнення) – О. З.: МК 1.4 (відповідь-міркування) = 4 МК;

МО 2:

D. SH.: МК 2.1 (МІРКУВАННЯ-АРГУМЕНТАЦІЯ) – О. З.: МК 2.2 (МІРКУВАННЯ-ВІДПОВІДЬ) – D. SH.: МК 2.3 (АРГУМЕНТАЦІЯ-УТОЧНЕННЯ) – О. З.: МК 2.4 (АРГУМЕНТАЦІЯ-ЗАПЕРЕЧЕННЯ) = 4 МК;

МО 3:

D. SH.: МК 3.1

МО 4:

D. Sh.: МК 4.1 (запитання-аргументація) – О. З.: МК 4.2 (відповідь-аргументація) – D. Sh.: МК 4.3 (уточнення) – О. З.: МК 4.4 (відповідь-уточнення) – D. Sh.: МК 4.5 (репліка-уточнення) – О. З.: МК 4.6 (заперечення-уточнення) – D. Sh.: МК 4.7 (репліка-уточнення) – О. З.: МК 4.8 (відповідь-уточнення) – D. Sh.: МК 4.9 (запитання-уточнення) – О. З.: МК 4.10 (МХ-відповідь, МХ-підбиття підсумку) = 10 МК.

Жанрові особливості дискурсу інтерв'ю передбачають переважно “плавну” зміну комунікативних ролей (запитання журналіста – відповідь, що може бути більш або менш докладною), проте в інтерв'ю О. Забужко відмічені зміни комунікативних ролей із перебиванням. Зокрема, в МО 4:

– (МК 4.1) *Як Ви для себе пояснюєте переходи в тогочасній українській історії? Адже в 1920-і роки в Українській СРР – політика українізації. В загальносоюзних рамках це була політика коренізації, санкціонована в Москві, але в Україні це була українізація. Власне, відбувається культурне відродження, яке потім в 1937 році було знищене...*

– (МК 4.2) *Чому в 1937 році?! Перестаньте послуговуватися цими російськими цифрами, у нас інші цифри й інші дати. Відродження пов'язане аж ніяк не з політикою українізації! <...> Енергія, розбуджена визвольними змаганнями 1918–1920-х років, і породила українське відродження 1920-х років. Це була наша Веймарська республіка. Все те відродження було Петлюрівським відродженням, я цитую в даному разі Юрія Володимировича Шевельова. І якщо ви досі вірите, що його нам принесла радянська влада...*

– (МК 4.3) *Я маю на увазі, що радянська влада з ним деякий час співіснувала, і ці люди про радянську владу висловлювалися доволі лояльно.*

У наведеному прикладі спостерігаємо перебивання при зміні комунікативних ролей журналіста Д. Шурхала (МК 4.1, МК 4.3) та О. Забужко (МК 4.2). В МО 4 “неплавна” зміна реплік спричиняє певну комунікативну неузгодженість, коли репліка (МК 4.2) після перебивання починається з неочікуваного журналістом реактивного МХ (*Чому в 1937 році?! Перестаньте послуговуватися цими російськими цифрами, у нас інші цифри й інші дати. Відродження пов'язане аж ніяк не з політикою українізації!*). У такий спосіб комунікативна ініціатива переходить від Д. Шурхала до О. Забужко і залишається за нею до завершення МО 4. Свідченням комунікативного лідерства О. Забужко в МО 4 є: 1) перехід журналіста до репліки-уточнення (МК 4.3: *Я маю на увазі, що радянська влада з ним деякий час співіснувала, і ці люди про радянську владу висловлювалися доволі лояльно*); 2) підбиття О. Забужко підсумку теми інтерв'ю в МК 10 (наслідки Голодомору) (МК 10: МХ-підбиття підсумку: *Сьогодні треба говорити про ту війну на знищення, яка планомірно провадилася проти України і говорити про її антропологічні, демографічні і цивілізаційні, що найголовніше, наслідки в нашому сьогоденні. Тільки зрозумівши, що хвіст наслідків за нами тягтиметься й тягтиметься ще не одне покоління, тільки поставивши собі ці діагнози, ми зможемо вилікуватися як нація і зможемо мати майбутнє, про яке мріємо.*)

Зазвичай зумисна комунікативна неузгодженість при зміні МК, невиконання очікуваного реактивного ходу або заміна його на ініціативний потрактовують у контексті співвідношення статусів мовців (перехоплення комунікативної ініціативи здійснює мовець з вищим уявним чи реальним статусом) [3, с. 219]. У досліджуваному інтерв'ю перехід до комунікативного лідерства О. Забужко свідчить про щире зацікавлення обговорюваною темою та перехід у МК 4 до тактик роз'яснення та уточнення.

У межах кожного МО реалізується локальна когеренція дискурсу (в нашому випадку дискурсу інтерв'ю), себто смислова зв'язність висловлень (послідовність запитань та відповідей з необхідними уточненнями, реалізація локальних цілей, як-от: наведення прикладів, розширення запрограмованої інтерв'юером тези, конкретизація, деталізація). Для інтерв'ю Н. Хомсько-го притаманне наведення прикладів та конкретизація. Наприклад:

N. Ch. МК 2.2: *So, in the case of South Africa, for example, in which I was involved in the boycotts, they were highly selective and selected in a way which would to help the victims, not to make us feel good, help for the victims. The same case of the Vietnam war, where I was involved, and I was imprisoned many times, I was involved in civil disobedience, organizing resistance and so on.*

Характерним для інтерв'ю О. Забужко є розширення пропонованої журналістом тези та деталізація. Наприклад:

D. Sh.: МК 3.1: *Ви на своїй сторінці у мережі “Фейсбук” оприлюднили фотографію, як у Чикаго була маніфестація з протестом проти голоду в Україні. Цю маніфестацію проводили українські організації, але прихильники лівих політичних організацій влаштували там з ними сутичку. І це якраз було в 30-ті роки минулого століття...*

O. Z.: МК 3.2: *Це було не в 30-ті роки, а абсолютно конкретно в грудні 1933 року. Це – справді важливий історичний факт, який треба пам’ятати для розуміння однієї простої речі – що Голодомор був послідовним, планомірно провадженим геноцидом, війною проти українського народу. А всяка війна супроводжується й інформаційною війною також. Себто одночасно з планомірним винищенням мільйонів українських вільних фермерів, відбувалося і цілковите інформаційне закриття України для зовнішнього світу і створення натомість “потьомкінської картинки” <...>*

Смислова зв’язність у межах кожного з МО формується навколо однієї або декількох ключових пропозицій. Такі ключові пропозиції взаємодіють у тексті інтерв’ю, утворюючи загальну макропропозицію, що передає глобальну тему інтерв’ю. В обох досліджуваних інтерв’ю загальна макропропозиція співвідносна із заголовком.

У дискурсі (в нашому випадку – дискурсі інтерв’ю) реалізується глобальна когеренція – відношення кожного конкретного висловлення до загального плану комунікації.

В досліджуваних інтерв’ю Н. Хомський як мовна особистість реалізує стратегію роз’яснення та переконання. О. Забужко як мовна особистість в міркуваннях щодо Голодомору та його наслідків для сучасної України реалізує просвітницьку та оцінну стратегію.

Прагматична методика виокремлення одиниць мовленнєвої діяльності дає змогу описати багаторівневу комунікативну структуру дискурсу, в нашому випадку – дискурсу публічного інтерв’ю. Одиниці мовленнєвої діяльності різних рівнів є універсальними у функціонуванні мов. Тому така методика є доволі плідною для дослідження різномовних дискурсів.

Література

1. Грайс Г. П. Логика и речевое общение / Г. П. Грайс ; пер. с англ. В. В. Туровского // Новое в зарубежной лингвистике. — Москва: Прогресс, 1985 — Вып. 16. Лингвистическая прагматика: сборник. / пер. с разн. яз. / сост. и вступ. ст. Н. Д. Арутюновой и Е. В. Падучевой; общ. ред. Е. В. Падучевой. — С. 217–237.
2. Куранова С. І. Основи психолінгвістики : навч. посіб. / С. І. Куранова. — К. : ВЦ “Академія”, 2012. — 208 с. — (Серія “Альма-матер”).
3. Макаров М. Л. Основы теории дискурса / М. Л. Макаров— Москва : ИТДГК «Гнозис», 2003. — 280 с. — (Научное издание).
4. Остин Дж. Л. Слово как действие / Дж. Л. Остин ; пер. с англ. А. А. Медниковой // Новое в зарубежной лингвистике. — Москва: Прогресс, 1986. — Вып. 17: Теория речевых актов: сборник / пер. с англ. ; сост. и вступ. ст. И. М. Кобозевой и В. З. Демьянкова ; общ. ред. Б. Ю. Городецкого. — С. 22–129.
5. Серль Дж. Р. Что такое речевой акт? / Дж. Р. Серль ; пер. с англ. И. М. Кобозевой // Новое в зарубежной лингвистике. — Москва: Прогресс, 1986. — Вып. 17: Теория речевых актов: сборник / пер. с англ. ; сост. и вступ. ст. И. М. Кобозевой и В. З. Демьянкова ; общ. ред. Б. Ю. Городецкого. — С. 151–69.
6. Серль Дж. Р. Классификация иллокутивных актов / Дж. Р. Серль ; пер. с англ. В. З. Демьянкова // Новое в зарубежной лингвистике. — Москва: Прогресс, 1986. — Вып. 17: Теория речевых актов: сборник / пер. с англ. ; сост. и вступ. ст. И. М. Кобозевой и В. З. Демьянкова ; общ. ред. Б. Ю. Городецкого.
7. Bach K. Linguistic communication and speech acts / Bach K., Harnish R. M. — Cambridge (Mass.) : Harper, 1980. — 327 p.
8. Dijk T. A. van. The study of discourse / Dijk T. A. van. // Discourse as structure and process. — London: SAGE Publications, 1997. — Vol. 1 — P. 1–34.
9. Leech G. N. Principles of pragmatics / Leech G. N — L. ; N. Y. etc. : Longman, 1983. — 250 p.

The article is dedicated to the comparative description of the discourse and pragmatic peculiarities of the American and Ukrainian public discourses of their eminent representatives correspondingly Noam Chomsky and Oksana Zabuzhko. Such units of communication as speech act, speech move, speech event are analyzed. National and personal discourse traits are singled out.

Keywords: discourse, discourse-analysis, speech act, speech move, speech event, language personality, public interview.